

Ljubljana, 1. II. 1923. — III./5.

Rudarji pozor!

Ker nabirajo agenti francoskih imperijalistov po vsem svetu stavkolomce za Ruhrsko ozemlje (Westfalsko), opozarjamo vse sodruge, da naj tem agentom ne nasedajo. Ostanite zvesti svoji proletarski časti in ne dajte se izkoriščati od kapitalističnih agentov. Boj nemških rudarjev je boj vseh razredno zavednih delavcev. Kdor bi šel v Judežovo službo, je izdajalec proletarijata, in bo moral nositi vse posledice.

Današnja številka in pa številka 4, ki ima poročilo o zgodovinsko važni Konferenci Enotne Fronte Proletarijata in obnovitev Združene Socijalistične Stranke Delovnega Ljudstva, smo poslali mnogim na ogled.

Ofenziva kapitala proti delovnemu ljudstvu je iz dana v dan hujša. »Delavske Novice« so edini delavski časopis, ki že tretje leto poziva ves proletarijat v enotno fronto.

Prvi korak k splošni enotni fronti je dosežen. Vsi socijalisti, vsi razredno zavedni proletarci, so dolžni, da se zberó pod rdečo zastavo s. Stranke Delovnega Ljudstva.

Poljedelci, posestniki, mali obrtniki, kajzarji in vsi revni in zatirani, podpirajte, čitajte, širite »Delavske Novice«, ki so najodločnejši boritelj za vaše pravice v ofenzivi Kapitala.

Prečitajte in dajte drugim prijateljem in somišljenikom, da čitajo.

Vsem somišljenikom in pristašem S. S. D. L.

Čas volilnega boja je kratek. Buržuazija računa s tem, da delavci in poljedelci ne morejo v tem kratkem času pripraviti vse, kar je potrebno, da se izvede volilna akcija. Program, ki je sprejet na konferenci enotne proletarske fronte v Ljubljani in objavljen v 4. številki »Delavskih Novic« naj vam služi kot katekizem v volilni agitaciji. Še ta teden izide volilni manifest Socijalistične Stranke Delovnega Ljudstva.

Pozivamo somišljenike, vse socijaliste in razredno zavedne proletarce, da tekom tega tedna in prihodnjega sklicujejo v vseh občinah volilne sestanke, na katerih naj prečitajo program in volilni manifest Socijalistične Stranke Delovnega Ljudstva.

Kjer se zbere manj kot 20 somišljenikov, naj izvolijo na teh volilnih sestankih, ki jih ni treba nikjer naznanjati, (ker volilne sestanke po razpisu volitev v narodno skupščino ni potrebno prijaviti okrajnim glavarstvom) po 3 najagilnejše može kot volilni odbor.

Kjer se zbere več kot 20 somišljenikov, se izvoli volilni odbor iz 5—7 članov.

Ti volilni odbori izvolijo predsednika, tajnika in blagajnika. Tajnik naj nemudoma poroča pismeno o sestanku na podpisano tajništvo.

Naloga volilnih odborov je, da takoj določijo po enega predstavnika in namestnika škrinjice Soc. Stranke Delovnega Ljudstva na voliščih svoje občine, ter njihova imena in naslove takoj pošljejo tajništvu.

Na sestankih zbirajte za volilni sklad!

Kjer želite večji shod in poročevalce iz Ljubljane, pišite, kdaj kak shod sklicete. Vsa pisma pošiljajte na tajništvo S. S. D. L., Turjaški trg 2, Ljubljana.

Hlapci absolutističnega centralizma. („Naprejevci in ostali narodni socijalisti“, razbijači enotne proletarske fronte.)

A. Kristanovi nasledniki, zbrani v majhno sekto okolo »Napreja« in Koruč-Bukšekova »socijalistična centrala« v Beogradu so navzlic težkim izkušnjam zadnjih dveh let ostali hlapci kapitalističnega razreda in zakleti sovražniki proletarskega razreda.

Leta 1919 in 1920 so se ti ministerjalni hlapci upirali z nogami in rokami združiti proletarijata Jugoslavije, ker so bili zvezani duševno in denarno s kapitalistično demokratsko stranko. Zaradi njihovih intrig, njihove razdiralne politike, se proletarijat ni mogel dovolj organizacijsko pripraviti na ofenzivo Kapitala, ki se je začela z »Obznanom« in »Zakonom o zaščiti države«.

S ofenzivo kapitala proti delovnemu ljudstvu je nastala nova politična situacija, položaj strašno težak za delovno ljudstvo. V tem težkem času je začela buržuazija ustanovljati med delovnim ljudstvom politične in strokovne organizacije z namenom, da en del delavskega razreda upreže v svoj absolutistični režim. V kolikor niso te uloge igrali narodni socijalisti in »Naprejevci«, jim je v Sloveniji pomagala še demokratska »Delavska Unija«.

V Srbiji pa so to vlogo prevzeli Koručevci, ustanovivši glavni »radnički« savez in »socijalistično« partijo. Cela politika teh belgrajskih socijalcev je mnogo bolj naperjena proti delovnemu ljudstvu kot proti absolutističnemu režimu, kot proti kapitalistični ofenzivi. Njihova politika odgovarja politiki jugoslovenskih narodnih socijalistov, ki so bili odkritosrčni in glasovali za zakon o zaščiti države, dasiravno so sami priznali, da je naperjen proti delovnemu ljudstvu. »Socijalistična partija« v Beogradu sicer ni glasovala za zakon, vendar je na vse mogoče načine dala na znanje absolutističnemu režimu, da ji je »Obznanom« in antiproletarski zakoni všeč in kakor nalašč, da se kot hlapca na grobeh delavskega razreda preživlja in redi. Delavske blagajne, domove, tiskarne in knjigarne so ti agenti in pomagači kapitalistične ofenzive dobili od policije kot nagrado za svoje hlapčevske usluge.

Iz svojega akcijskega programa, ki so ga sprejeli po antidelavskem zakonu o zaščiti države, so izpustili najvažnejše točke iz Erfurtskega programa:

Samoodločba ljudstva v državi, pokrajini in občini.

Boj proti zapostavljanju ali zatiranju plemena in narodnosti.

Boj za odpravo antidelavskih zakonov. Boj proti zatiranju pol. strank.

Te točke, ki so v današnji politični situaciji v Jugoslaviji, v dobi plemenske hegemonije, absolutističnega centralizma in antidelavskih naredb in zakonov najaktualnejše borbene parole proletarskega socijalističnega pokreta, je »socijalistična partijska centrala« v Beogradu izpustila ter s tem jasno pokazala, da je v odločilni fazi ofenzive Kapitala postala podrepanik in pomagač buržuazije v najvažnejših političnih vprašanjih.

Praktična politika tekom enega leta njihovega obstanka je bila popolnoma v duhu tega njihovega programa. Kjerkoli se je proletarijat boril na strokovnem ali političnem polju zoper kapitalistično ofenzivo, skušajoč ustvariti enotno proletarsko fronto, je ta hlapčevska gospoda delala z rokami in nogami proti enotni fronti. Pri tem se je posluževala najgrših sredstev — provokacije, laži, štrajkbrehstva itd.

Ni čuda, da pri taki politiki ne morejo sodelovati pošteni socijal-demokrati, ki so ohranili čut internacionalnosti in proletarske solidarnosti. Ni čuda, da poslednji načelni mohikanec srpske soc. demokracije Dragiša Lapčević s tako hlapčevsko narodno šovinistično gospodo ne more sodelovati ter odklanja vsako odgovorno mesto v partiji, ki se razvija v nacional-šovinistično in protidelavsko.

Taka družčina pa je kakor nalašč za Naprejevce, za gospode Bernote in Korune, ki nadaljujejo A. Kristanovo politiko uslužnosti kapitalistični ofenzivi in absolutističnemu centralizmu.

Ti razdirači delavskega pokreta pri vsaki priložnosti pokažejo svoje hlapčevsko udanost kapitalistom. Tako pri občinskih volitvah v Ljubljani, kjer so po zgledu narodnih socijalistov dezertirali iz enotne proletarske fronte v enotno fronto kapitalistov. Narodni socijalisti so se zvezali z liberalci — a Bernotovci so kandidirali skupno z nekaterimi prikritimi demokrati — penzionisti. Pri volitvah župana so eni kakor drugi oddajali skupaj z demokrati in liberalci prazne glasovnice. Na ta način so se jasno postavili v enotno kapitalistično fronto proti delovnemu ljudstvu.

Pravi iskreni proletarci - socijalisti so končno spregledali hlapčevsko uslužnost kapitalističnim strankam kolovodij od »Napreja«. Zato se trumoma obračajo od njih in kompaktno prehajajo pod zastavo Socijalistične Stranke Delovnega Ljudstva, ki edina visoko in odločno drži rudeči prapor razrednega boja, ki edina odločno ustvarja v propagandi in na delu, v akcijah enotno proletarsko fronto proti kapitalistični ofenzivi.

Vsi razredno zavedni proletarci, delavci in poljedelci, vsi pošteni socijalisti in socijaldemokrati, ki obsojajo hlapčevsko uslužnost kapitalizmu in sodelovanje z demokrati, pa bodo pri volitvah končno obračunali z Naprejevci, starimi razdirači delavske sloge; vsi bodo kot en mož manifestirali za Socijalistično Stranko Delovnega Ljudstva, ki oprta na tradicijo in izkušnje 30letnega proletarskega revolucionarnega gibanja v Sloveniji, prežeta s pravim in iskrenim internacionalizmom, zbira

pod svojo zastavo ves proletarski razred, vse poštene in iskrene borce za socijalizem. »Naprejevci« hočejo enotno fronto z buržuazijo proti delovnemu ljudstvu.

Zivela enotna fronta delovnega ljudstva.

Pozor!

Veliki železničarski protestni shod se vrši 8. februarja ob polu 8. uri zvečer v Mestnem Domu.

Sodrug Perič — župan ljubljanski.

(SSDL najmočnejša stranka v občinskem svetu!)

V soboto, dne 27. t. m. se je končno vršila prva seja novoizvoljenega občinskega sveta v Ljubljani. Ob 11. uri so vstopili v zborovalnico novi občinski svetniki. Na levico se je vsedlo 18 obč. svetovalcev soc. stranke del. ljudstva, ki so imeli v gumbnicah rdeče nageljne. Za njimi sedi 1 občinski svetnik soc. str. Jugosl. V sredini sedi 17 obč. svetnikov krščanskih socialcev. Na desnici sede odspredaj 4 narodni socijalisti in 4 narodni naprednjaki (ti bivši neomejeni gospodarji ljubljanske občine imajo danes komaj dobrih 8 odstotkov obč. svetovalcev!) Zadnje klopi desnice je zasedlo 6 mladinskih demokratov.

Sejo je otvoril najstarejši občinski svetnik g. Likozar.

Pri volitvi župana je dobil s. Perič 33 glasov (SSDL in kršč. soc.); demo. krati, NSS, nar. napredne stranke in soc. str. Jug. so oddali prazne glasovnice.

Ko je s. Perič bil izvoljen so mu obč. svetovalci Zveze del. ljudstva in nabitno polna galerija pridelili burne, dolgotrajne ovacije.

Po izvolitvi je imel s. župan kratek nagovor, v katerem je protestiral proti protizakoniti razpustitvi prejšnjega občinskega sveta. Povdarjal je tudi težkoče, s katerimi se bo imel boriti novoizvoljeni obč. svet ter pozival vse, naj delajo za koristi ljubljanskega delovnega ljudstva.

Pri volitvi podžupana je bil izvoljen g. dr. Stanovnik, krščanski socijalist, z 31 glasovi Zveze del. ljudstva, dočim so »narodne« stranke in oficijelni soc. demokrati dali prazne glasovnice.

Pozdravljamo novega župana s. Periča in upamo, da bo obč. svet začel, če mu gotovi visoki krogi ne bodo zopet metali polen pod noge, lahko v kratkem delovati.

Zivela socijalistična Ljubljana!

Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva.

Volilni sestanek v soboto 3. februarja ob polu 8 uri zvečer v „Delavskem domu“.

Industrijski proletarijat manifestira za Soc. Stranko Delovnega Ljudstva.

Shodi proletarskih množic, več tisoč rudarjev, kovinarjev, železničarjev in ostalega delavstva v Trbovljah, Zagorju, Jesenicah, Ljubljani, Šiški, Mostah in Viču enoglasno z navdušenjem glasujejo za enotno proletarsko fronto in enoglasno sprejemajo delovni program Soc. Stranke Delovnega Ljudstva.

Trbovlje.

Dne 27. t. m. se je vršilo volilno zborovanje rudarskega delavstva v Trbovljah pred rudniško restavracijo.

Predsednik s. Prstav poda besedo s. Štefanoviču, ki izvaja, da je klic rudar. delavstva po enotni fronti proti kapitalistu izkoriščevalcu našel odmev pri celokupnem proletarijatu Slovenije. Kot dokaz tej trditvi služi mnogoštevilni odziv na prednedeljski konferenci. Konstatira, da so se dosedaj zjediniile v socialistično stranko delovnega ljudstva grupe okrog »Delavskih Novic«, »Zarje«, »Enakosti« in Volksstimme«, zadnje dve s pridržkom, da odobri to njihova oblastna konferenca. S tem je narejen mogočen korak naprej.

Nato prečita s predsednik program in statut soc. stranke delovnega ljudstva.

Sodrug Štefanovič predlaga sledečo resolucijo:

Rudarji, zbrani na shodu dne 27. januarja pred rudniško restavracijo v Trbovljah, sprejemajo program in statut soc. stranke, ki so se združile na razredni podlagi v enotni fronti v boju za najprimitivnejše izkoriščanje delavca — trpina.

Resolucija je bila burno pozdravljena in enoglasno sprejeta.

Nato poroča s. Štefanovič, da so se izjavili za enotno fronto tudi nekateri delegatje socialnih demokratov okrog »Napreja«, da bodo šli preko glave par trmoglavcev pri »Napreju«, ker uvidijo silno potrebo in tudi mogočno voljo mas, da se zatirani in razcepljeni proletarijat udruži. (Medklici od strani par »Naprejevcem«, da to ni res) s. Štefanovič prečita izjavo s. Susica, socialdemokrata »Naprejeve« grupe in tajnika šišenske organizacije, s katero dokazuje, da so njegove trditve resnične. Pri navzočih voditeljih »Napreja« zavlada velika poparjenost, medtem ko se rudarji »Naprejeve« grupe izjavljajo za enotno fronto. Dalje poziva govornik, da je dolžnost vsakega razredno zavednega proletarca, da širi idejo enotne fronte med nezavednimi in konča svoj govor z klicom: »Živela Soc. Stranka Delovnega Ljudstva.«

Navzoči z morjem aplavza ponavljajo: »Živela Soc. Stranka Del. Ljudstva, živela enotna fronta vseh izkoriščanih.«

Nato se javi k besedi s. Rinaldo (»Napreja«), ki skuša polemizirati s predgovornikom, vendar končno ugotovi, da je tudi on kot star socialist za udruženje vseh soc. grup v enotni fronti.

Prijavi se k besedi s. Klenovšek (»Napreja«), ki v vznešenih besedah pozdravlja udruženje soc. grup in jih poziva v boj proti izkoriščevalcu. Tudi on

je za čim tesnejše udruženje, ker vidi le v tem rešitev delavca — trpina. Vsakdo, ki je proti temu, je zločinec nad proletarijatom.

Navzoči mu burno odobravajo.

Sodrugom pri »Napreju« se svita, ker tudi oni uvidevajo edino rešitev v udruženju vseh soc. grup.

Nato se izvoli sledeči volilni odbor: Prstav Ivan, Potočnik Franc, Žužek Vinko, Brinar Karl, Veber Karl, Salomon Franc, Grebenc Mirko.

Sodrug Prstav zaključi nato sijajno uspehi shod s klicom: »Živela Soc. Stranka Del. Ljudstva.«

Radeče, Zidani most. Dne 29. tega meseca se je vršil zaupniški sestanek za občino Loke in Radeče. Poročal je s. Štefanovič o politični situaciji in volilnih predpripravah.

Manifestacija jeseniškega proletarijata.

Dvorana »Delavskega doma« v Jesenicah se je v torek, dne 30. januarja ob 4. uri popoldne napolnila jeseniškega proletarijata. Vršil se je prvi volilni shod SSDL, ki bi se imel izvršiti že prejšnji petek, pa ga je radovljiško okr. glavarstvo prepovedalo. I. Fabjančič je namreč kot sklicatelj dobil obvestilo, ki se glasi: »Z ozirom na izkušnje, ki jih ima javnost v vašem delovanju na shodih, kjer se v prvi vrsti razpravlja o vprašanih delavstva, se vam prepoveduje itd.« To je gorostasnost, ki jo je treba zabeležiti v letopise politične modrosti.

Shod je otvoril kot sklicatelj sodrug Fabjančič, nakar sta se izvolila predsednik in zapisnikar. Nato je poročal s. Fabjančič o volitvah, enotni fronti proletarijata in o »Socialistični Stranki Delovnega Ljudstva«. Sklepi ljubljanske konference od 21. t. m. so bili z velikim navdušenjem sprejeti.

Nato je nastopil v imenu Bernotove stranke Jeram, ki je vezal dolgovne otroke. Povedal pa je par zanimivosti. Dejal je, da so mariborski socialisti kršili strankino disciplino, da je Golouh »čisto navaden lovec za mandatome«, da je SSDL ničvredna, ker je sprejela vase take smeti, kot so Golouh in ljubljanski »Zarjani«. Udrihal je tudi po srbskih socialistih, češ, da so streljali velike kozle. Povedal je, da jim je policija zato izročala delavsko premoženje, da bi jim ubila ugled med proletarijatom. (!) Za Golouha je rekel, da »prodaja svoj značaj.« (Medklici: Ti, Jeram, si zdaj že v četrti stranki!) Spravil se je z vso vehemenco nad »ljubljske koritarja in mariborske koritarje. Dejal je, da je njegova stranka veliko napravila v parlamentu. Ko ga je nekdo vprašal, kaj je rekel: »Berite »Napreja«, pa boste videli, koliko govorov so imeli naši poslanci.« (Medklici: »Veliko so govorili, nič naredili.« Bučen smeh.) Končno je izjavil, da je glavna ideja socializma progresivni davek v stranki in da bi bil pripravljen z vso močjo delovati v klerikalni stranki, če bi vpeljala progresivni davek. (Urnebesni smeh.) Je zoper enotno fronto in priporoča falitno firmo Soc. Stranke Jugoslavije.

zahteva proletarijat v Zagorju, da se postavi Delavski dom in da je sedaj prišel dan, da se ta želja uresniči.

Nato je s. Lemež razložil pomen Delavskega doma za razmah delavskega pokreta in da so delavski domi važna trdnjava, ki leži na potu k osvoboditvi proletarijata. Velike pa so danes težkoče za postavitev doma. Delavski zaslužki so majhni, da niti ne zadostujejo za življenje, milijoni pa so potrebni za dom. Treba bo velike požrtvovalnosti od celokupnega zagorskega proletarijata, da premagava vse te težkoče. Vsi bodo morali zavijati rokave in žrtvovati delo in denar v prid domu.

Razgovor, ki se je razvil, je pokazal, da je med zagorskim proletarijatom odločna volja, si postaviti svoj dom in da bodo tudi vse organizacije ukrenile vse, da se čimprej uresniči ta vsesplošna želja.

Pravila nove zadruga so bila enoglasno sprejeta. Kot delež se je določil Din 250, ki se lahko odplačuje v mesečnih obrokih.

V načelstvo so bili izvoljeni naslednji sodrug: Valentin Mlakar II, stroj-

Sodrug Fabjančič je v odgovoru med drugim konstatiral, da sta Svetek in Uratnik na konferenci v Mariboru odobraval v imenu Bernotove stranke resolucijo, ki pozdravlja ustanovitev naše Soc. str. del. ljudstva. (Jeram: če sta to storila, bomo tudi z njima obračunali!) in da se je torej Jeram postavil v nasprotje z lastno stranko. Če bo tako govoril kot danes, bodo Bernot in beograjski »socialisti« tudi njega »izčistili«. Povedal je nadalje, da sta Svetek in Uratnik bila za »koritarja« Golouha, kot nosilca liste. (Jeram: bosta že videla!) Sodrug Fabjančič je nato pobil točko za točko Jeramovih »izvajanj«, včasih med dolgotrajnim odobravanjem in bučno veselostjo. Jeram je nato odšel s svojimi pristaši iz dvorane, kar se pa ni posebno poznalo.

Nato se je soglasno in z velikim navdušenjem izvolil volilni in pripravljalni odbor.

Sodrug Smolej je vprašal sklicatelja, kaj je resnice na tem, kar je izjavil Golmajer, da je Miljutinovič v Brodu prestopil v fašiste. Sodrug Fabjančič je izjavil, da je to infamna laž in da bo Miljutinovič že obračunal z Golmajerjem. S pozivom, da se zbira za kovinarje v Brodu in agitira za stranko, se je manifestacija zaključila.

Zagorje. V nedeljo se je vršil pri nas prvi volilni shod ujedinjene Soc. Stranke Del. Ljudstva. Poročal je sodrug Lemež o razvoju parole, o enotni fronti v Sloveniji, ki je našla svoj prvi odmev med rudarji in to že l. 1920. Ideja enotne fronte danes zmaguje na celi črti spricho brezobzirne ofenzive kapitala. Na konferenci enotne fronte, ki se je vršila 21. januarja v Ljubljani v Delavskem domu pa je dobila ideja enotne fronte svoj organizatoričen temelj in svojo idejno smer. Brez enotne fronte jugoslovenski proletarijat ne bo mogel izbojevati odpravo izjemnih zakonov, zato treba zanesti to parolo tudi na jug. V zvezi s tem je poročal o političnem položaju na celem svetu, na Balkanu, zlasti pa v Jugoslaviji. Navzoči proletarci so enoglasno odobrvali sklepe ljubljanske konference. Zagorski proletarijat pa bo stal zvesto na straži enotne fronte proletarijata, proti kapitalističnemu razredu.

Šiška. Sodrug Jaka Žorga otvori sestanek. Konstatira, da se je v kljub temu, da niso pravočasno nalepljeni lepaki za sestanek, ter da »Delavske Novice« niso na pravem mestu prinesle poziv — odzvalo zaupništvo Šiške in prišlo na sestanek. Poroča o konferenci Enotne proletarske fronte sodrug Klemenčič. V daljšem referatu je pokazal, da je ustanovitev enotne proletarske fronte edino obrambeno sredstvo proti kapitalistični ofenzivi. Ofenziva Kapitala se je začela s »Obznanom« in »Zakonom o zaščiti države«, s katerimi so stavili proletarski razred izven ustave in izven zakonov. Kot posledica tega režima se je začelo preganjati de-

lavske zaupnike in organizacije. Strojovne organizacije so bile razpuščene ali pa zatvorjene. Delavske institucije, zbornice, zavarovalnice itd. so odvzeli iz rok delavstvu in jih prepustili komisarjem. Potem so začeli jemati na gospodarskem polju eno pridobitev delavstvu za drugo. 8 urni delavnik je odpravljen v manjših podjetjih. Vsled tega je nastala brezposlica in v kljub ogromni draginji in valutni deruti so realne plače in mezde ostale izpod eksistenčnega minimuma. Delavcem so naložili osebno dohodninski davek, dasiravno ne zaslužijo niti toliko, da bi se preživljali in oblačili. Podjetniki se obnašajo tako, kakor da ne bi bilo nobenih zakonov. Po svoji volji odpuščajo delavce in nameščence — a plačujejo jih milostno. V Ljubljani delajo po tovarnah za 60 kron na dan, dasiravno stane samo skromno kosilo 80 kron na dan. Čim manjši je odpor — organizirani — delavstva, tem večji je pohlep podjetnika po profitu. Industrijalci sklepajo o tem, kako bi odpravili zakon o zaščiti delavcev, 8 urni delavnik v vseh podjetjih; kako bi na ta način napravili armado brezposelnih ter že tako beraške mezde in plače nižali. Več tisoč južnih železničarjev preti nevarnost, da zgubijo še tisto malo gotovosti, ter da jih začno neusmiljeno prestavljati, sedaj ko bo južna železnica po državljena. Vsled tega je potrebno, da se vse zavedno delavstvo strne v enotno fronto najprvo v Sloveniji potem v Jugoslaviji. — In to bo en korak k mednarodni enotni proletarski fronti, ki bo končno ustavila ofenzivo Kapitala. — J. Žorga prečita nato resolucijo in program Socialistične Stranke Delovnega Ljudstva, ki je z velikim odobravanjem sprejet. Prisoten je bil tudi »Naprejevec« Ogrin, ki je molče odobral vse točke našega programa. — Tako je nastal čas, ko se združuje ves soc. proletarijat Šiške pod zastavo Socialistične Stranke Delovnega Ljudstva. Žorga je v daljšem govoru pozival delavstvo, da se združi v obrambo proti kapitalistični ofenzivi. Nato je predlagan in enoglasno izvoljen sledeči volilni odbor za Šiško, ki je obenem pripravljalni odbor za Soc. Stranko Delovnega Ljudstva: Anton Sušteršič, Rajko Osterc, Sušič (namestnik Prešeren) Furlan Gabrijel, Lorbek Franc, Vehar Matevž, J. Žorga, Tuma Alfonz.

Na Viču.

V soboto, dne 27. januarja se je vršil ob 8. uri zvečer v gostilni pri Kramarju ob obilni udeležbi javen shod »Socialistične stranke delovnega ljudstva. Referent je bil s. Fabjančič, ki je v poldrugurnem govoru orisal položaj proletarijata in potrebo ustanovitve take delavske stranke, ki bo združevala ves proletarijat na podlagi razrednega boja in marksistične ideologije. Navzoči so izvajanja odobrvali. Ko je govoril še s. Osterc, se je izvolil pripravljalni in volilni odbor. Zagotovljeno je, da ves razredno delavski Vič in Glince stoji v taboru »socialistične stranke delovnega ljudstva«. Živio rdeči Vič!

Delavski dom v Zagorju.

Z industrijalizacijo Slovenije narašča število proletarijata in z njim delavski pokret. Delavstvo je danes že odločen politični faktor v deželi in čim bolj se širi razredna zavest med masami tega proletarijata, tem večja postaja njegova moč. Iz vseh krajev prihaja klic po organizacijah. V velikih industrijskih revirjih pa vstaja odločni klic po delavskih domih.

Preteklo poletje so sodrug Trboveljčani postavili temelj za svoj Rudarski dom. V nedeljo, dne 28. januarja pa so se zbrali glavni zaupniki zagorskega proletarijata k ustanovnemu občnemu zboru stavbene, gostilniške, kavarneške, mesarske in čevljarke zadruga »Delavski dom« v Zagorju.

Sodrug Zagorjani so povabili na ta ustanovni občni zbor s. Lemeža kot člana načelstva ljubljanskega Delavskega doma.

Občni zbor je otvoril s. Mlakar, ki je uvodoma povdarjal, da že celo leto

nik; Fain Ljudevit, delavec; Krmelj Franc, mizar; Ravnar Ivan, rudar; Zupan Ivan V, rudar; Weinberger Mirko, steklar; Marn Jože, rudar.

V nadzorstvo so bili izvoljeni ss.: Weber Vinko, steklar; Čuk Jožef, rudar; Brus Ivan, rudar.

Končno je bilo sklenjeno, da se naj priredi v prid doma velika veselica.

Postavljen je temelj in sedaj na delo!

Rajhenburg. V nedeljo, dne 4. februarja 1923 se bo vršil v gostilni pri gospodu Rateju v Rajhenburgu ob 9. uri popoldne

II. redni občni zbor Zveze rud. delavcev podružnica Rajhenburg

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo centralne uprave.
2. Poročilo podružničnega odbora.
3. Volitev novega odbora.
4. Razno.

Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora zanesljivo udeleži.

Odbor ZRD v Rajhenburgu.

Državna konferenca, katero je sklical Centralni pododbor Saveza Metalških (kovinarskih) radnika za 30. in 31. januar, in 1. februar 1923 v Beograd, se je morala za kratek čas odložiti, ker so vsled štrajka kovinarjev v Brodu na Savi zadržani vodilni sodrug kovinarji.

Krajevna skupina Trbovlje NSZO priredi 4. februarja t. l. ob 2. uri popoldan v Litiji javen železničarski shod v prostorih gostilne Fr. Cerar. Dnevni red: 1. Gmotni položaj železničarjev. 2. Pomen organizacije. 3. Raznoterosti. — Odbor.

Delavska ljudska visoka šola. Akad. soc. krožek vabi na pogovor o možnosti ustanovitve delavske ljudske visoke šole, vse, ki bi hoteli in mogli sodelovati in ki se zanimajo za to vprašanje. Sestanek se vrši v nedeljo, dne 4. februarja ob 10. uri popoldne na univerzi, I. nadstropje.

Glavar klerikalizma na pohodu.

Poljedelci, delavci, v enotno fronto delovnega ljudstva.

V Šušteršiču, bivšemu deželnemu glavarju in voditelju klerikalizma na Slovenskem, glavnemu stebri monarhistične reakcije, glavnemu povzročitelju vojne razporejenosti in glavnemu krivcu vseh vojnih nesreč na Slovenskem, se pojavlja za delovno ljudstvo, za poljedelce in delavce nova nevarnost.

Sama njegova akcija ni nevarna kot taka. Nevarne so posledice in vpliv njegovega nastopa. Vsled njegovega nastopa je namreč zapihal nov veter v klerikalni Slovenski Ljudski Stranki.

Sam dr. Šušteršič ne more zadobiti veliko pristašev med ljudstvom. Njemu se bodo pridružili brezdvoma vsi reakcionarni, monarhistični elementi v Slovenski Ljudski Stranki, ki so bili v Avstriji najzvestejši hlapci Franca Jožefa in Karla, ki so s prižnic pozivali na pokornost ljudstvo in gonili poljedelce — fante in može — na mesarsko klavnico svetovne vojne za nemški imperijalizem.

Ali boječ se njegovega nastopa, Koroščeva stranka nagiba k sporazumu s Pašičem. Delovno ljudstvo na kmetih pa ne more tako lahko spregledati, kam vodi Koroščeva opozicija, ker klerikalno časopisje, ki je razširjeno med ljudstvom, skrbno prikriva ta manever.

Pod pritiskom kapitalistične ofenzive in absolutističnega centralizma kmečko ljudstvo Slovenije preživlja najtežje čase. Poleg draginje, slabe letine, so pritisnili delovno ljudstvo v vaseh preveliki davki. Pred vsem posrednji: davki na sol, na monopolske predmete, trošarina in razne takse. A najtežji je takozani osebno - dohodninski, ki ga morajo danes plačevati najrevnejši poljedelci, ki ne pridelajo niti za prehrano lastne družine, in pa poljedelski delavci in mali obrtniki.

V teh težkih časih delovno ljudstvo nima nobene prave zaščite. Samouprava občin je samo na papirju. Župani opravljajo samo posle političnih oblasti, da bi zaščitili svoje občane od prevelikega davčnega pritiska in drugih težav, jim manjka zaščita samoupravnih organov v okrajih in pokrajini, ki ne obstojajo. Zato ljudstvo hrepeni po pravi ljudski avtonomiji v občini, okraju in pokrajini.

Taka prava ljudska avtonomija v občini, okraju, pokrajini in državi pa bi se mogla ustvariti samo takrat, ko bo delavsko - poljedelska vlada v občini, pokrajini in državi.

Slovenska Ljudska Stranka, ki je po prevratu zapravlila ljudsko samoupravo dežele, razpustila deželni zbor in skupno s srbskimi radikali vladala po prevratu, se ne misli odločno boriti za pravo ljudsko samoupravo. Ona se pripelja, da pri volitvah doseže večji uspeh s svojo opozicijo, po volitvah pa vstopi v Pašičevo ministrstvo ter za male drobtinice opusti svojo borbo za avtonomijo ljudstva. Na ta korak jo posebno peha nastop Šušteršičev, ki se je, kakor izgleda, dogovoril s Pašičem, da deluje v tej smeri.

Vsled tega Korošec ostro nastopa proti levici v svoji stranki, proti krščanskim socializmom, ki jih vodi g. Tersek. Njemu se prepoveduje vsak odločen korak v kršč. socialističnem smislu.

Jašno je kot beli dan, da stranka s tako preteklostjo ne bo vstrajala v boju za ljudsko samoodločbo in samoupravo.

Delovno ljudstvo Slovenije bo izvajalo pravo ljudsko samoodločbo in samoupravo samo potem razrednega boja — potom enotne frontne delavcev in poljedelcev v celi deželi — na celem svetu. Današnji absolutistični centralizem je samo posledica kapitalistične ofenzive, ki hoče vsa bremena povojne krize zavriniti na rame delavca in poljedelca ter nakopičiti kapital v Beogradu in Zagrebu. Zato vsi izkoriščani poljedelci in kmetje pod zastavo Socialistične Stranke Delovnega Ljudstva, ki ima edino pravi politični, socialni in poljedelski program.

Popravek. V zadnji številki se je v statutu soc. stranke del. ljudstva vrnila napaka; mesečni prispevek je 1 D, ne pa 10 D, kakor je tam pomotoma tiskano. — Tajništvo SSDL.

Jibřil Makass:

Oportunizem krščanskih socialcev.

(Konec.)

Naši krščanski socialci pa očitno tudi krščanstva ne umevajo pravilno, ker bi radi v socialnem gibanju uveljavili le pasivno plat, ki jo krščanstvo kot vsaka druga religija poudarja. Premalo pa se krščanski socialci zavedajo dejstva, da je prvotno krščanstvo zelo poudarjalo aktivno, revolucionarno plat: odpor proti krivici, torej nekaj razredni boj v modernem smislu. Sicer so krščanski socialci precej nedosledni v tem oziru. »Novi čas« je že 2. decembra 1921 pisal: »Gibanje krščanskega socializma, ki ga mi zastopamo, je najbolj revolucionarno, kar si ga je mogoče misliti. To pa zato, ker ne stremi za nasilno, zgolj zunanjo in površno revolucijo, ampak hoče preobraziti moralno in socialno mišljenje človeške družbe, izkoreniniti protisocialno, sebično, na brezobzirni konkurenci sloveče materijalistično naziranje dosedanje družbe, izvesti revolucijo duhov, ki ji bo sledil prevrat na vseh poljih čisto naravno in z neobhodno nujnostjo...« Isti list je 16. febr. 1922 pisal: »Vera je sicer na svetu za vse ljudi in za vse sloje, a ne more biti nikdar in nikoli zatočišče izkoriščevalcev, ki bi hoteli pod okriljem krščanstva množiti brezskrbno svoje dobičke! Vera je vesoljna in namenjena celemu človeškemu rodu, a ne sme nikdar služiti gospodujočim slojem, da bi z njeno pomočjo v svojo korist slabili ali onemogočali pravični bi revežev za socialno ravnopravnost.

Ni je večje predrznosti in greha, kakor če se izrabljajo najidealnejši, to je verski nagoni bednih slojev za to, da odnehajo od svojih pravičnih zahtev in puste še nadalje oblastnikom, da se pollaščujejo sadov tujega dela... Če je stremljenja po dobičku življenska podlaga gospodujočim slojem (in to je! por.), tedaj mora krščanstvo njihovo početje obsoditi in zavriniti, četudi se strogo drže vseh vnanjih predpisov vere. — Krščanstvo se ne ozira na oblike, temveč na vsebino, se ne drži površine, temveč prodira na dno, kjer leži jedro vsega... Toda nikjer ne najdemo najmanjšega verskega razloga, ki bi zabranjeval teptanemu razredu, da se bojuje proti nasilnikom za svojo socialno svobodo (torej je razredni boj dovoljen tudi s krščanskega vidika! por.) Množice, ki trpe krivico, imajo v imenu nesmrtnega dostojanstva človeka celo dolžnost, da svoje sile organizirajo in gredo v boj za pravico! Če bi se izkoriščani razred ne strnil v bojne vrste, bi bil sokriv trpljenja svojih otrok in svojih žena...«

Tako nastane glavno vprašanje, kako naj se revolucionarna plat krščanstva uveljavi? Če bi krščanski socialci sploh kdaj resneje mislili na svoje radikalno pisane nazore, bi na dilemo: ali razredni boj ali solidarnost vseh stanov? odgovorili v praksi tako, da bi se kot razredno organizirana socialistična frakcija pridružili marksističnim razrednim frakcijam in izvedli razkol v fevdalno-kapitalistični SLS. Povodov in vzrokov je že bilo v stranki dovolj.

Zato se marsikateremu razredno zavednemu proletarcu nehote vsiljuje misel, da imajo krščanski socialci radikalno teorijo — a kapitalizmu naklonjeno prakso. Najgloblji vzrok temu pojavu pa bo menda »Slovenec« diktat: »...kdorkoli bi skušal glasove slovenskega ljudstva na lovu za mandati cepiti — četudi s kakim od SLS izposojenim programom — ta bo občutil, kako obračunava slovensko ljudstvo v času, ko se bori za svojo slovensko samostojnost.« (»Slovenec« 6. jan. 1923.) Vsakemu zrelemu proletarcu je namah jasno, da se za tem diktatom skriva teror fevdalno-kapitalističnega desnega krila SLS. Zato je vprašanje razrednega nastopa krščanskih socialcev — zadeva žepa in želodca nekaj voditeljev.

Voditelji krščanskih socialcev že davno nimajo nobene moralne pravice očitati nam marksistom vedno in vedno materijalizem, ker živijo itak sam pod neizprosno zakonem materijalizma.

Proletarske mase — tudi krščansko socialni proletarci — pa imajo le en interes in en cilj: Razredni boj proti kapitalizmu, ne oziraje se na svoje marksistično-materijalistično ali krščan-

ske svetovno naziranje, ker smo vsi enako izkoriščani!

Te činjenice krščansko socialni voditelji ne upoštevajo. Zato bomo tudi še druge momente poudarili.

Podržavljenje južne železnice.

Vprašanje podržavljenja južne železnice je po preteku 10 let zopet stopilo v ospredje. Avstrijska država je bila po izgubljeni vojni z Francijo leta 1859 pri Magenti in Solferinu prisiljena plačati vojno odškodnino Franciji. Ker so bile državne blagajne prazne, je Avstrijska vlada prodala pod ceno vse današnje proge družbe južne železnice in tudi ono progo v Italiji do Milana francoskim kapitalistom za dobo 90 let, da jih oni izkoriščajo. Francoski kapitalisti so se zavezali, da plačajo 80 milijonov goldinarjev in sicer mora biti ta svota plačana do leta 1953. Leta 1959 pa preidejo vse proge južne železnice zopet v državno last. Francoski kapitalisti in ostali delničarji so pri tem podjetju naredili ogromne dobičke. Pred svetovno vojno je že enkrat stala južna železnica tik pred podržavljenjem. Železničarji so se tistikrat zelo zanimali za vprašanje podržavljenja, imeli so izkušnje s podržavljenjem severne železnice (K. F. N. B.). Po podržavljenju severne železnice je potem sledilo podržavljenje družbe Avstro-Ogrske državne železnice (St. E. G.).

Ko je južna železnica pred 10 leti stala tik pred podržavljenjem, so južni železničarji Avstro-Ogrske stavili 1250 točk kot zaostale zahteve osobja ter jih odposlali imetnikom francoske prijoritete v Pariz, da jih ima pred podržavljenjem izvesti, tako, da se podržavljenje ne izvrši na račun in škodo železničarjev.

V svrhu enotnega nastopa železničarjev v tem vprašanju sklicuje akcijski odbor, ki je bil izvoljen na sestanku dne 27. I. 1923, vse izvoljene člane in namestnike disciplinarne komisije in izvoljene delavske odbornike provizijskega sklada, na konferenco, ki se vrši v ljubljanski kolodvorski restavraciji v petek, dne 2. febr. 1923 ob pol 11. uri dopoldne. Glavna vprašanja te konference bodo:

1. Podržavljenje proge juž. žel. in položaj železničarjev.
  2. Predlogi in poročila delegatov.
  3. Sredstva za kritje teh stroškov.
- Južni železničarji se morajo resno baviti s tem vprašanjem, ako hočejo, da obdrže vsaj svoje že pred 10 leti priborjene pravice.

Akordno delo.

* Ker je pred tremi tedni stopilo v Brodu n/S. 800 kovinarskih delavcev v stavko, da odpravi v tovarni za vagono akordno delo, ki ga podjetje hoče s silo nametniti, prinašamo članek o škodljivosti akordnega dela, vsem delavcem v poduk.

Ena najvažnejših parol dolgoletnega boja svetovnega proletarijata je bil boj zoper akordno delo. Ravno ta borba se je vršila vzporedno z borbo za pridobitev osemurnega delavnika, in je radi tega vprašanje akorda internacionalnega pomena, kakor pojav, ki se redno zadržuje in postaja aktuelen tam, kjer je delavski pokret slab in delavska zakonodaja nerazvita, nepopolna ali sploh ničeva.

Akordno delo velja kakor odmev stanja delavskega pokreta: kjer ta obstoja pomeni, da je pokret slab, ali da ga sploh ni, oziroma, da ta pokret ni razumel svoje naloge, ali pa je nespodoben, da rešuje ta vprašanja, ki so po svoji naravi ena med prvimi.

Pri nas je pred pojavom delavskega gibanja skoro izključno obstojalo le akordno delo. To je trajalo toliko časa, dokler se ni pokret ojačil in ga počel temeljito iztrebljavati. Ta vrsta dela je rodila dve težki posledici: dolgi delovni čas in brezposelnost. Dolg delovni čas zato, ker so delodajalci dajali delavcem take pogoje, po katerih so oni morali delati 12, 14 in 16 ur, da bi dosegli minimum eksistencije, brezposelnost pa, ker je manjše število zaposlenih delavcev s svojim dolgim delovnim časom napolnilo trg z blagom. Zato delovni trg ni več iskal delovnih moči.

Izmučeni od predolgega dela in brez pogodbe, ki bi določevala rok odpovedi,

(delavce so takrat metali na cesto brez odpovedi) so delavci daljši čas bili nepristopni za borbo zoper akord in vpeljavo osemurnega delavnika.

Delavci po obrtih, so morali to delati po vzgledu delavcev iz večjih tovarniških podjetij in industrijskih delavcev. Iz tega izvira tudi dejstvo, da so se pri nas vodili dolgi boji za odpravo akordnega dela, uspeh pa je bil dosežen vsled dogodkov in potresov, ki so prišli od zunaj. Popolna odprava akordnega dela pri nas po prevratu je prišla torej kot rezultat dveh dejstev: boja močne in enotne organizacije in splošnih izprememb, nastalih koncem vojne.

Takoj po »Obznani« se je pojavila tendenca delodajalcev, za zopetno vpeljavo akordnega dela. Metode iste kakor prej: nizke dneve, ki naj bi prisilile delavce na daljše delo v obliki akorda. Uspeh je dosežen. Danes ogromna večina obrtnih delavcev dela v akordu. Mnoge panoge dela kakor: obleka, perilo, nogavice, kape itd. se izdelujejo po hišah v akordu. Tako n. pr. v samem Sarajevu dela čez 2000 žen po domovih za trg v akordu. Tako je tudi v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, po vseh večjih mestih, tako je povsod. Njihov delovni čas je neomejen, plače pa skrajno nizke. Krojaški in usnjarski delavci delajo večinoma akord na domu ali pri mojstru v delavnici. Največje število stavbinskih delavcev dela v akordu. V obče dela danes ogromna večina delavcev v akordu.

Tudi v industrijskih podjetjih se opaža želja industrijev po upeljavi akordnega dela. V mnogih industrijah obstoja akordno delo, ako ne popolnoma, vsaj po Tajlerjevem sistemu: odmerjena je količina, ki jo delavec mora dnevno proizvajati.

To je posledica gradbenega mrtvila in splošne gospodarske krize, ki se čuti vse močnejše in ki dan za dnem veča število brezposelnih, ter zaposlenim vedno bolj znižuje stvarno ali realno dnino. Da je v takih razmerah in odnosih akordni in Tajlerjev sistem zavzel tako velike dimenzije, je posledica slabosti delavskega gibanja in ofenzive kapitala, ki išče načine, kako povečati profite in naložiti vsa državna bremena na pleča proletarijata, kot proizvajalca in kot konzumenta.

Tukaj leži tudi glavni vzrok brutalnega postopanja z delavskim gibanjem.

Tako so zaradi nemogočnosti boja, mnogi kvalificirani delavci sledili buržuaskemu malomeščanskemu instinktu in gredo za tem, da si ustvarijo »samostojno« eksistenco. Oni so postali mojstri, jemljejo v akord delo, odpirajo na dolg delavnice, v katerih zaposlujejo delavce v akord itd. Radi tega je njihov interes do organizacije ali minimalen, ali pa nikakšen. In v tej smeri gre vse dalje in dalje: akordarstva in akordnih delavcev je dan na dan več.

To je eden od najbolj nezdružljivih pojavov v delavskem gibanju doslej. Proti temu se razredno zavedni delavci morajo boriti z vsemi močmi. V istem razmerju proti delodajalcem, ki vzdržujejo akordno delo v svojih delavnicah, ali vpeljujejo akordni sistem v konfekciji po hišah, kakor tudi proti delavcem, ki bodisi sami jemljejo delo v akord, bodisi pa, da druge zaposlujejo v akordu. To je sestavni del boja za vzdržanje osemurnega delavnika in boja zoper brezposelnost.

Proletarske razredno bojeve organizacije, ne oziraje se kateri grupi pripadajo, morajo voditi borbo v tej smeri samostojno in enotno, ker je to vprašanje celokupnega proletarijata, ne pa oseb ali foruma.

Po »Radničkem Jedinstvu«.

Živi mrtvec.

Od mrtvih je vstala stara kranjska liberalna in narodno-napredna stranka. Razen starega g. dr. Trillerja in mrtvašega sprevednika g. Šaplje je v izvrševalnem odboru še mladi g. dr. Tavčar, g. dr. Vodušek itd. Prvi politični glas te stare tetke je bil — hujskarija proti socialni zakonodaji. Kaj moremo od liberalcev okoli senilnega »Slov. Naroda« pač pričakovati? Ti gopodje so izraziti predstavniki deloma slovenskega veletržištva, deloma pa večno mlade ljubljanske frakcije. Ni je v Jugoslaviji stranke, ki bi imela bolj neslavno in reakcionarno preteklost,

kakor ravno ta narodno napredna. Liberalci so se svojedobno zvezali z nemškimi veleposestniškimi grofi — proti slovenskim kmetom. (Ker so pač narodni.) Oni so se borili proti splošni volilni pravici, oni so bili in so nasprotniki ženske volilne pravice in so nasprotovali odpravljenu razrednih volilnih predpravil v ljubljanski občini. Liberalci so živeli leta in leta od gnjusne farške gonje, ki so jo vodili deloma v obliki pornografije (zelena brošura in razne zgodbe iz župnišč.) Toda naprednost jih ni motila, da ne bi bili mežnarji pravoslavnega in hrvaško ali tudi slovensko nacionalnega klerikalizma. Liberalci so se do zadnjega diha borili proti osamosvojitvi slovenskega kmeta potom zadrug in posojilnic. (So pač vaški oderuhi bili »odločni naprednjaki.«) Še po vojni se je »Slov. Narod« vedno potegoval pri vprašanju agrarne reforme za veleposestnike. Proti največjemu sovražniku slovenskega ljudstva, proti pijančevanju, so se borili liberalci s tem, da so zbijali neslane šale na račun propagatorjev abstinence. Liberalci so bili vedno monarhisti in lojalni. Ko je pričela mladina izdajati »Preporod« in se boriti za narodno samostojnost, so jo prvaki liberalne stranke proglasili za »zrelo za jetnišnice ali blaznice«. Ko so Jugoslovani sedeli v vojni v ječah, so liberalci trobili na ljubljanskem magistratu v znani srebrni rog »Gott erhalte!« — Za plačilo za mehke hrbtenice in za razna častna meščanstva (Friedrich, Eugen itd.) so padla tudi primerna plačila v podobi — ordenov. Po prevratu so postali najboljši srbski in bolj monarhistični Karađorževci, kakor Pašić sam. V »Narodu« je zagledal klic Kremenov po vojaški diktaturi luč dneva.

Za slovensko ljudstvo je ta stara liberalna stranka mrtva, za njo je prostora le v lokalno zgodovinski — ropotarnici. Med slovenskim ljudstvom bo pa ostala ta stranka narodnih veseljc in solzno jokavega narodnega navdušenja političnih purgarjev živa le v toliko, v kolikor jo je v svojih satirah, v večno sramoto koncernal ranjki Cankar, ki so se mu po smrti magistratnih liberalci maščevali s tem, da so prepovedali razobesiti žalno zastavo, ker kam bi prišli, če bi obešali zastave za vsakim Golarjem.

Te reakcionarce je obsodilo slovensko delovno ljudstvo pri zadnjih občinskih volitvah in so vendar še našli zaveznikov v gospodu Deržiču, ki je glasoval za zakon o zaščiti države. Toda tudi ti pomagali niso rešili liberalcev, ki danes v obč. svetu, 4 med 49 obč. svetniki, lahko sanjajo o zlatih časih, ko so bili oni še neomejeni gospodje na ljubljanskem magistratu.

Poslano.

Podpisani prost uredništvo, da priobči sledeče pojasnilo:

Že dalje časa so nekateri ljudje na delu, da me v javnosti oblatijo.

Obrekovalno kampanjo proti meni je pričel »Naprej« na splošno veselje buržuaznih strank. Zdaj pa je pričel trenutek za užaljene nekdanje sodruge, da so mi počeli očitati nelojalnost napram neodvisni organizaciji, ki sem jo baje zakrivil s tem 1. da sem zahteval od pokrajinske vlade, da preda Delavski dom na Turjaškem trgu soc. dem. delavskim organizacijam; 2. da sem se istotam zavzemal za prodajo premoženja oblastveno razpuščene Splošne žel. org. Savezu železničarjev Jugosl. v Zagrebu.

Tem trditvam nasproti izjavljam, da nisem nikdar pri nobeni oblasti stal zahteve po predaji Delavskega doma soc. dem. stranki, ker to nikdo od mene zahteval ni in ker mi je bilo dobro znano, da je Del. dom zadruga, na katero se ne more aplicirati društveni zakon. Res je edino le to, da sem predlagal sodruhu Bazniku sprejem novih združnikov in sicer strokovnih organizacij, kar pa je s. Baznik odklonil.

Kar se pa tiče zahteve po predaji premoženja Splošne žel. org. organizacije Savezu železničarjev nisem jaz to nikdar zahteval, pač pa je to storil »Savez« na izrecno zahtevo mariborske organizacije.

Kot pokrajinski tajnik sem moral vlogo »Saveza« na pokrajinsko vlado sopedisati. Vloga je bila le radi tega

za Savez ugodno rešena, ker je bila Splošna železničarska organizacija sestavni del »Saveza«.

Pripravljen sem vsak trenutek stopiti pred stranko razsodišče v svrhu razčiščenja te zadeve.

Ravno tako sem pa pripravljen nastopiti sodniško pot proti vsem onim, ki bodo še nadalje trčili v javnosti proti meni neresnične vesti.

Josip Kopač.

Od strani informiranih sodrugov smo k tej izjavi dobili sledeča pojasnila:

Po jasnih in zakonito odobrenih določilih pravil, premoženje zapuščene »Splošne žel. organizacije za Slovenijo« pripada predsedniku sodr. Francu Jernejčiču, za kar je moral vodeti tako odbor mariborske podružnice Saveza železničara »Savez« v Zagrebu, kakor tudi pokrajinski tajnik Josip Kopač.

Eni kakor drugi nosijo odgovornost za to, da so se hoteli s pomočjo policije polastiti premoženja, ki pravno pripada drugi osebi. Na ta način so vsi odgovorni pred proletarijatom, da so, mesto da bi s vsem svojim vplivom najenergičnejše protestirali proti razpustu strokovne organizacije, hoteli sankcionirati razpust in dati policijski oblasti moralno pomoč za zakonsko neutemeljeno predajo premoženja sodr. Franca Jernejčiča drugi juristični osebi. To postopanje je izzvalo silno ogorčenje med proletarijatom proti najekspanzivnejšim voditeljem »Saveza« Krekiču in Kopaču. Sodišče bo brez dvoma končno izročilo premoženje zakonitemu lastniku.

Na drugi strani je zadruga »Železničarski dom« zvedela, da je Kopač Josip preduzemal korake na merodajnem mestu in svrhu razpustitve te zadruge. Načelstvo zadruge je pozvalo tov. Kopača na zagovor, čemur se on ni odzval — nakar je bil izključen iz zadruge. Imel je pravico pritožiti se na občni zbor, ki se je vršil, česar tudi ni storil. Zaradi tega je načelstvo smatralo, da so zgornje vesti resnične.

Dopisi.

Jeseniške vesti.

Ob volilnih predpripravih, t. j. za časa reklamacijske dobe smo ugotovili precejšnje število delavstvu sovražnih elementov, osobito v občini Jesenice, med katerimi se nahajajo dobro poznani občinski tajnik Potrata, kateri se je posluževal vseh mogočih šikan, da onemogoči delavcem reklamantom vpis v volilni imenik. — Drugi delavski neprijatelj se nahaja v osebi g. Pibrove-a, a posebno se je odlikoval jeseniški kaplan g. Gabrovšek, kateri je v svoji agilnosti in sovraštvu napram delavstvu napravil precejšnje število reklamacij v svrhu črtanja iz volilnega imenika. Na podlagi vloženih reklamacij s strani g. kaplana, je okrožno sodišče v Kranjski gori izdalo odlok, da se črtata iz volilnega imenika naša dva sodruga Bručan Martin in Pretnar Jakob, katera dva imata domovinsko pravico v občini Jesenice. Seveda sta oba prizadeta sodruga napravila priziv, da se jih vpiše v volilni imenik, na kar se je žena zadnje imenovanega sodruga napotila k kaplanu v župnišče, da ji povrne stroške, katere je imel njen mož z vložitvijo priziva po krivdi g. kaplana.

Pri vsem tem se dotična žena seveda ni nadejala, da zna biti božji namestnik v osebi kaplana Gabrovška tudi brahijalen v svoji sveti jezi, ter je ženo z njemu prirojeno »oliko« porinil skozi vrata na to pa tekel za njo po stopnicah navzdol, pripravljen, da jo pretepe.

Značilno pri vsem pa je poslovanje županstva na Jesenicah, katero je izdalo omenjenemu kaplanu potrdilo v svrhu reklamacije, v katerem potrjuje, da sta se imenovana sodruga izselila iz občine, ne da bi se uverilo o istinitosti izselitve iz občine, med tem ko nista premenila v resnici niti stanovanja; čez par dni pa je ravno tisto županstvo moralo izstaviti obema sodrugoma potrdilo o bivanju in volilni upravičenosti v občini Jesenice.

Delavstvo naj pa pomni, da ni verovati osebam, ki se na eni strani delavstvu hlinijo kot prijatelji, za hrbtom pa izdajajo delavske interese ter jih ovirajo pri izvrševanju državljskih pravic in s tem pomorejo kapitalistični

družbi do državnega krmila, ne glede na to, da je delavec isti faktor, kateri z žulji svojih rok vzdržuje ob svojem pomanjkanju vse neštevilne trote v državi, kateri dobro živijo na račun dela proletarijata.

Jesenice. Dne 28. januarja se je vršil občni zbor podružnice osrednjega društva kovinarjev na Savi v »Delavskem domu«. Vnela se je ostra debata med odborom in g. Jeramom, ker je g. Jeram rekel, da je bila neka odborova seja in da je bila tam navzoča neka ženska. To je grda laž in nesramno blatenje, pri katerem mu je pomagal tudi njegov brat. Ker pa ni mogel dokazati, da ni res, da sem le slučajno prišla v pisarno in pa da o seji nič ne vem, še manj pa o pravilniku. Da je vse to le osebna sovražnost, to lahko trdim, ker me je g. Jeram že večkrat po nedolžnem napadal, dokazal pa nikdar ni ničesar. Da se take osebne gonje dogajajo, to je pa že preveč. Vem tudi, zakaj so taka osebna sovražstva proti meni, zato ker sem agitatorica »Del. Novic«, ne pa »Naprejčka«. Tudi v bodoče bom vršila svojo proletarsko dolžnost in bodem še podvojila vse sile, da se razširi ideja razredno zavednega proletarijata. Ako misli g. Jeram, da me bode s tem ubil, se proketo moti. Danes se g. Jeram zgraža, češ, ženska je bila v pisarni, takrat se pa ni zgražal, ko je še on bil tajnik in je na svojo pest sprejel v pisarno Sokolico in zahteval, da se jo sprejme za pisarniško moč. Tudi njegov brat je takrat molčal. Svetujem, g. Jeramu, naj sam sebe najprvo opere, potem naj pa pri drugih začne. Kar se tiče glede zabavljanja žensk, ker smo bile navzoče na tem občnem zboru, so padle besede od nekaterih nezavednežev, da se naj nas odstrani. Nas se je že večkrat napadalo, posebno od strani g. Jerama. Obžalujem, da ste tako zavedni, da ne dovolite ženskam nobene svobode. Vi gospodje social-patrijotje, če mislite, da smo ženske Vam za žogo, da boste delali z nami po svoji volji, se pa krvavo motite, ker me znamo tudi same misliti. Še pred kratkim se je nas pozivalo, ako pride do stavke, naj stojimo skupno z možmi na stališču razrednega boja, kar tudi kot zavedne proletarke odobravamo. Danes se nas pa hoče ven metati. Vam se lepo zahvalimo za tako solidarnost, veseli bi morali biti, da se žene zanimamo za shode in sestanke, ne pa da se nas stran podi. Da pa ne bode kdo mislil, da so vsi taki, moramo ugotoviti, da je to le mišljenje samo par »zavednih« soc. patrijotov. Ako mislite, da smo žene primorane biti samo doma pri »šporhetu«, kakor kužek na »ketni«? Tudi žene smo potrebne izobrazbe in razvedrila, zato se bomo borile za svobodo in pravice, ker nas je zaslužil kapitalizem. Ne pustimo, da bi nas še gotove osebe imele za sužnje. Karol Marks ni zapisal v program, mozem svoboda, ženam pa sužnost. Ko bi Karol Marks vstal od mrtvih, bi vzel bič in bi také socialiste pognal, kakor Kristus farizeje iz templja. Kličem vam, žene proletarke! Odzovite se klicu za enotno fronto proletarijata, ki se bori za skupne pravice obeh spolov, ker boriti se moremo toliko časa, da si izvojujemo pravico in svobodo. **Naj živi enotna fronta proletarijata!** — Žena-proletarka.

Zabave.

Predpustna veselica »Neodvisno Strokovne železničarske Organizacije za Slovenijo« se vrši 1. februarja t. l. ob 7. uri zvečer v dvorani hotela »Union«. Na vzporedju je poleg drugega tudi srečolov z lepimi dobrotki, ki so bili nabrani in požrtvovani od gg. ljubljanskih trgovcev in drugega občinstva.

Vabilo na železničarsko veselico, ki se vrši v nedeljo, dne 4. februarja t. l. v gostilni g. Fortuna v Borovnici. Spored: Srečolov, šaljšiva posta, deklaracije, ples, prosta zabava. — Začetek ob 16. uri. — Svira znani šramel iz kurilnice Ljubljana. — Ker je čisti dobi-

Posamezna številka 4 K; mesečna naročnina za SHS 16 K jugoslov. Mesečna naročnina za inozemstvo 24 K jugoslov. **Sodrug! Podpirajte**

„Delavske Novice“, Ljubljana, Turjaški trg 2.

ček namenjen v prid knjižnici, ter žel. doma v Ljubljani, se nadejamo obile udeležbe. — Prireditelji.

Maribor. Tukajšnji lesni delavci priredimo na 3. februarja 1923 plesni venček v gostilni g. Franca Rožanca, Rotovski trg št. 2. Začetek ob 7. uri zvečer. — Sodrug! Maribora in okolice podpirajte našo prireditev. — Osrednje društvo lesnih delavcev, podružnica Maribor.

Objave.

Novi stanovanjski pravilnik je izšel kot knjižica pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani ter velja po pošti 3.60 D. Koncem tedna izide istotam tudi novi stanovanjski — zakon.

Izjava.

Podpisana izjavljam, da je vse, kar sem govorila o Ivanu Ermanu glede njegove bolezni, izmišljeno in se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodniškega zasledovanja.

Trbovlje, dne 11. januarja 1923.

Kapl Antonija, Loke št. 242.

Podpisani se hoče učiti kot ključavničarski vajenec. Kdor želi sprejeti v službo dotičnega vajenca, naj se obrne na naslov: Kovač Pavel, roj. 1908, Loke šteč. 86, Trbovlje I.

Dobe se tri popolnoma dobro ohranjena vrtalna kladiva (Bohrhamer) tvrdke Demant Disburg Nemčija. Interesente naj se obrnejo na naslov Jakob Trškan, Retje 120, Trbovlje I.

—0—

Razno.

Tiralica je izdana za nar. poslancem **Etbin Kristanom**, ki je prejel od beograjske vlade 5 milijonov dinarjev, da organizira izseljeniški biro v Ameriki in podpira propagando za ameriško posojilo Jugoslaviji. Ker se Etbin Kristan ni cele mesece javil vladi, je ista izdala za njim tiralico in poslala tudi svojega agenta v Ameriko, da ga poišče.

(Po Organizovanem Radniku.)

To je torej eden izmed tistih 3 soc. poslancev, ki so našli milost pred obermoralistom Bernotom...

Francoski minister za delo o 8urnem delavniku. Minister za delo Peyromet, je v francoski zbornici med drugim govoril tudi o pozitivnih straneh 8 urnega delavnika. Dejal je, da razširjanje odmora delavcu omogoča, da se bolj posveti svoji izobrazbi, rodinskemu in družabnemu življenju. Motili smo se, ko smo mislili, da bo delavstvo ves svoj prosti čas presedalo po gostilnah in breznicah in da se bo alkoholizem v delavskih centrih večal... Skrajšanje delovnega časa je delavstvu omogočilo, da se je preselilo iz mesta v okolico, kjer ima več svetlobe in zraka, kjer se lahko bavi s sadjerejo ali sličnim. Strokovne šole, delavske knjižnice, športna združenja in druge delavske kulturne institucije so v zadnjih 3 in pol letih, ko je uveden 8urni delavnik krasno napredovale. Trdim, da je 8urni delavnik na kulturnem, socialnem in narodno-gospodarskem polju dosegel lepe uspehe in da je vobče koristen.

Posledice vojne. Po zadnji statistiki je v naši državi število invalidov prekoračilo 70.000. V Sloveniji imamo teh žrtve vojne nad 11.000. Večina teh revežev je brez vsakega premoženja. Kapitalisti, za katere so invalidi dali svoje zdrave ude, se ne zmenijo zanje. Njihove zahteve vlada odklanja in jih naziva »protidržavne malkontente«.

Iz izkušenj zadnjih let bo proletarijat uvidel, da se mora z vsemi silami in za vsako ceno boriti proti vojni. —

Na Čehoslovaškem se nahaja delavstvo pred meznim gibanjem, ker hočejo podjetniki znižati plače delavstvu za 45 odstotkov. Za 10 odstotkov so jim plače že znižali.

Delavci in delavke! Vsi v organizacijo. Tudi Vam hočejo znižati plače.

naš tisk z zbiranjem naročnikov in z zbirkami za tiskovni sklad. Kdor ne prejema redno lista, naj ga takoj reklamira!